

آموزش گام به گام فناوری اطلاعات ارتقای قابلیت‌های آنلاین

مهندس سید کاظم بحرینی
رئیس اداره فناوری اطلاعات و ارتباطات
معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مقاله:

- با برخی تعاریف فضای مجازی و اینترنت آشنا شوند.
- نقاط قوت انجام برخی امور به شکل برخط (آنلاین) را نام ببرند.
- تهدیدات کار در محیط آنلاین و فضای سایبر را شرح دهند.
- ده مورد از قابلیت‌های آنلاین را توضیح دهند.

مقدمه

فضای مجازی، جهانی است که شبکه‌های گوناگون رایانه‌ای در اندازه‌های متعدد و حتی رایانه‌های شخصی را با استفاده از سخت افزارها و نرم افزارهای گوناگون و با قراردادهای ارتباطی به یکدیگر وصل می‌کند.

پس فضای مجازی فقط مجموعه‌ای از سخت افزار نیست، بلکه مجموعه‌ای از تعاریف نمادین است که شبکه‌ای از باورها را در چارچوب داد و ستد بیت (واحد شمارش در سیستم دودویی) رد و بدل می‌کند. فضای مجازی به فضای تعاملی اینترنت اطلاق می‌شود که در آن افراد در درون آن با هویت‌هایی پنهان به مثابه پیام‌هایی بر صفحات رایانه حضور می‌یابند.

نکته لازم به ذکر این است که، فضای مجازی بر خلاف نامی که دارد، حقیقتاً مجازی نیست، بلکه با توجه به آثار آن یک دنیای حقیقی است.

منتخبی از بیانات ارزشمند رهبر انقلاب در خصوص فضای مجازی:

- الان فضای مجازی، یک بخش حقیقی از زندگی مردم شده است.
- قوی شدن در فضای مجازی برای کشور حیاتی است.
- فضای مجازی را به نفع ارزش‌های ملت مدیریت کنید.
- مرکز ملی فضای مجازی باید تصمیم‌گیری فعال داشته باشد.
- کشورهای قدرتمند در فضای مجازی خط قرمز دارند.
- سرعت اینترنت را در جایی که به ضرر کشور نیست افزایش دهید.
- تحقق شبکه ملی اطلاعات زمانبندی لازم دارد.
- رها کردن فضای مجازی افتخار ندارد / نباید مردم را بی‌پناه رها کنیم.
- از زبان‌های آموزش مجازی مراقبت کنید.
- دستگاه تولید محتوا را تقویت کنید.
- شکستن محاصره تبلیغاتی دشمن با مدیریت فضای مجازی ممکن است.
- بستن فضای مجازی بی‌عقلی است مدیریت لازم است.
- منطقه عظیمی از فضای مجازی در دست دشمن است.

سیستم آنلاین

گسترش فناوری‌های اینترنتی و در دسترس بودن آن، فضای مجازی را شبیه‌ساز دنیای واقعی کرده است. زمانی که آنلاین یا برخط هستیم یعنی ممکن است سیستم یا رایانه ما شرایط ذیل را داشته باشد:

- تحت کنترل مستقیم یک دستگاه دیگر باشد.
- تحت کنترل کامل سیستمی باشد که به آن مربوط است.
- آماده بهره‌برداری فوری توسط سیستم باشد، بدون آن که نیازی به دخالت انسان وجود داشته باشد.
- به یک سیستم ارتباطی پیدا کرده باشد. (متصل شده باشد)
- آماده ارائه خدمات باشد.
- متضاد این واژه برون خط یا آفلاین است، یعنی اگر کاربری برخط نباشد، در حالت برون خط قرار دارد.

اهداف و کارکردها

در این مقاله سعی داریم به ارتقای قابلیت‌های کاربری شما در فضای مجازی یا بطور آنلاین بپردازیم. بدین مفهوم که یک سری از فعالیت‌های رایانه‌ای یا مرتبط با مقوله فناوری را که نیاز به نصب اپلیکیشن یا نرم‌افزار دارد بدون نصب نرم‌افزار و فقط با جست‌وجو یا مراجعه به سایت تخصصی آن بیاموزیم.

نکات کاربردی

- گاهی علاوه بر فیلترینگ کشوری در سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و غیر دولتی شاهد فهرست سیاهی از ابزارها و سایت‌های اینترنتی نیز هستیم که دسترسی به آن‌ها محدود شده است.
- ممکن است بعضی از سایت‌ها برای ارائه خدمات به شما، نیازمند فعال بودن سرویس/امکان مکان‌یابی باشند.
- پشتیبانی از زبان فارسی هم به عنوان یکی از چالش‌های پیش روی برخی ابزارها و سایت‌هاست.
- بهترین نتایج طبیعتاً با بهترین و تخصصی‌ترین جست‌وجوها در اینترنت حاصل خواهد شد. پس پیام‌موزید که چه چیزی را بهتر است برای رسیدن به چه هدفی جست‌جو کنید.
- بسیاری از سایت‌ها و پورتال‌ها نیازمند عضویت و دریافت اطلاعات کاربرانشان هستند. پس می‌بایست برای شروع کار با آن سایت حتماً عضو سایت شویم. این‌ها موارد مهمی بود که دانستن‌شان برای کلیه کاربران فضای مجازی لازم و حیاتی است.
- دریافت خدمت از برخی سایت‌های کاربردی نیازمند خرید اشتراک و پرداخت هزینه هستند و این سایت‌ها همه سطوح خدمتشان را رایگان ارائه نمی‌کنند.
- ممکن است تحریم منجر به عدم دسترسی به برخی سایت‌ها در کشورهای موجود در لیست تحریم‌ها شود.
- حتماً رعایت موارد امنیتی در کار با سایت‌های اینترنتی همچون دارا بودن پیشوند `Https` بخصوص در سایت و پورتال‌های مالی و... لحاظ شوند.
- با توجه به پیام ضرب‌المثل: «هیچ گربه‌ای محض رضای خدا موش نمی‌گیرد». می‌بایست همیشه حواسمان به توقع و تعاملاتمان با سایت‌ها و... بخصوص در فضای مجازی باشد.
- یکی از مواردی که برای دریافت خدمت از سایت یا سرویس اینترنتی بسیار مهم است، اینکه سایت/سرویس یا اپلیکیشن مرتبط در لیست فیلترینگ کشور محل درخواست نباشد.

حیطه کاربری آنلاین

در این قسمت سعی خواهیم کرد تا با اشاره به برخی مقوله‌های کاربردی و نسبتاً جذاب شما را بیشتر به اهداف از پیش تعیین شده مقاله نزدیک کنیم. لیکن در اغلب موارد فقط به آدرس دسترسی اینترنتی با کمی توضیحات مرتبط بسنده خواهد شد.

۱. باز کردن پیام رسان‌ها

در این بخش آدرس دسترسی به دو پیام‌رسان یکی خارجی و دیگری بومی را که در آن‌ها به طور آنلاین می‌توانیم به محتوای مورد نظرممان دسترسی داشته باشیم ارائه می‌کنیم:

پیام رسان واتساپ و پیام رسان گپ. با این تفاوت که برای باز شدن پیام رسان واتساپ تحت وب می‌بایست اپلیکیشن این پیام‌رسان به دلیل همزمانی با نسخه وب متصل به اینترنت باشد. ضمناً پیام‌رسان گپ برای سرویس تحت وب خود نیازی به نصب نسخه پایه اندرویدی یا iOS ندارد. (آدرس دسترسی به ترتیب <https://web.whatsapp.com> و <https://web.gap.im>)

۲. کنترل تجهیزات سخت افزاری در وبینارها

در این بخش با یک جست و جوی ساده در اینترنت خواهیم توانست به سایت‌هایی که خدمات کنترل تجهیزات شناخته شده سیستم رایانه جهت شرکت در وبینار را ارائه می‌دهند پیدا و بسادگی آن‌ها را کنترل و تنظیم کنیم. (بطور مثال سایت webcammictest.com)

۳. حذف قفل از فایل PDF

برای این هدف، با جست و جو در اینترنت خواهیم توانست به آدرس سایت‌هایی که کار حذف قفل یا همان کلمه عبور از فایل‌های با توسعه PDF را انجام می‌دهند، دست پیدا کنید. (به طور مثال سایت <https://smallpdf.com/unlock-pdf>)

۴. دیدن فایل‌های خروجی برنامه اتوکد (AutoCAD)

خیلی اوقات در سازمان اتفاق می‌افتد که شما با نرم افزاری تخصصی و خاص شبیه اتوکد سروکاری ندارید ولی شاید در یک روز به شما فایلی از این نرم افزار به عنوان نقشه و مرتبط با حیطه کاریتان بدهند و از شما نظر بخواهند یا اینکه مجبور به نمایش آن در جلسه‌ای شوید. از طرفی با توجه به اینکه شما نرم افزار اتوکد را ندارید این کار برای شما غیر ممکن است. در چنین شرایطی می‌توانید از باز کننده فایل خروجی در سایت‌های آنلاین استفاده کنید. البته بعید است سایت‌های خارجی، زبان فارسی موجود در فایل ما را پشتیبانی کنند. (به طور مثال سایت https://www.dwgsee.com/online_viewer.html)

۵. ترجمه متون

در اینترنت همه خواهند توانست با دادن متن به برخی سایت‌ها ترجمه متن را ترجمه شده در زبان مقصد برای خود دریافت و ذخیره کنند. (به طور مثال سایت <https://translate.google.com>)

۶. ذخیره صفحه وب به شکل PDF

گاهی اوقات نیازمندیم صفحه وبی را که باز کرده‌ایم در رایانه‌مان به شکل فایل PDF ذخیره کنیم. برای این کار کلماتی همچون web2pdf.com را جست‌وجو می‌کنیم.

صفحه مورد اشاره نباید محیطی از پورتالی باشد که نیازمند احراز هویت یا ورود عضو است. شایان ذکر است در سایتی که معرفی کردم قبل از ذخیره فایل می‌توانید با انتخاب گزینه Preview (پیش نمایش) خروجی را ببینید. (برای نمونه آدرس <https://webtopdf.com>)

فضای مجازی بر خلاف نامی که دارد، حقیقتاً مجازی نیست، بلکه با توجه به آثار آن یک دنیای حقیقی است.

نتیجه گیری

کاربری رایانه و تجهیزات و علوم مرتبط با آن سطح بندی مختلفی دارد که طبیعتاً با آشنایی و احاطه بیشتر در فضای مجازی، نتیجه بهتری عاید کاربر سیستم خواهد شد. می توان اینگونه جمع بندی کرد که بسیاری از فرآیندها و کاربردهای مورد نیاز کاربر سازمانی یا شخصی، در اینترنت و فضای مجازی قابل دستیابی سریع و با کیفیت تر از حالت آفلاین است. به طور مثال برای بازکردن یک فایل ناشناخته در رایانه مان با یک جست و جوی ساده، خواهیم توانست فهرستی از نرم افزارهای نصبی یا ابزارهای آنلاینی را پیدا کنیم که بتواند فایل ما را باز کند.

پیشنهاد

طبق تجربه به دست آمده در سال ها کار با رایانه و فضای مجازی پیشنهاد ما افزایش شناخت و توانمندی فناوریانه در حیطه فضای مجازی و اینترنت است. طبیعتاً هیچ ارتقایی در عملکرد و شناخت در حیطه فناوری اطلاعات و ارتباطات و زیر شاخه های آن، به آسانی میسر نخواهد شد و مستلزم صرف وقت، هزینه، آموزش و پشتکار و همچنین استقامت است.

۷. اطلاع لحظه ای از پرواز هواپیماها

با تعیین شماره پرواز و محل جغرافیایی مان در این سایت خواهیم توانست شماره پرواز هواپیماهایی که روی کشور عزیزمان هم اکنون در حال پرواز هستند را ردیابی کرده و اطلاعات رادر لحظه مشاهده کنیم. (سایت مورد نظر به آدرس <https://www.radarbox.com>)

۸. ابزارهای مرتبط با PDF

شما می توانید بیشتر کارهایی را که با یک فایل در قالب PDF دارید، از جمله تبدیل Doc به PDF و بالعکس، ویرایش و چرخاندن و... را انجام دهید. (به طور مثال سایت <https://www.ilovepdf.com>)

۹. تبدیل تصاویر به PNG

شاید با یک جست و جوی ساده و نوشتن کلمه کلیدی همچون «JPG2PNG» به سایتی شبیه <https://jpg2png.com> برسیم لیکن اگر مد نظرمان ایجاد فایل PNG همراه با حذف بخش هایی از تصویر به منظور شفاف کردن بخش های دیگر از تصویر باشد با جست و جوی کلمه کلیدی «transparent image» به نتایج بهتری خواهیم رسید. آدرس مقابل شما را به خواسته تان خواهد رساند <https://www3.lunapic.com/editor/?action=transparent>

۱۰. پیدا کردن مسیر و نقشه اماکن و طول و عرض جغرافیایی

با جست و جوی آدرس مورد نظرتان به زبان فارسی سایت های مسیریاب وطنی به شما مسیر و حتی طول و عرض جغرافیایی نقاط را به شکل آنلاین نمایش می دهند. (به طور مثال جست و جو در <https://neshan.org/maps>)

منابع

- سایت ویکی پدیا، دانشنامه آزاد
- سایت سواد رسانه
- farsi.khamenei.ir